

Stratégiai tervezés helyzetkép, küldetés, alapvető célok

József Attila Könyvtár Dunaújváros

Könyvtári minőségirányítás tanfolyam II. modul
témavezető: Dr. Skaliczki Judit

Készítette: Tóth Éva intézményvezető
József Attila Könyvtár. Dunaújváros
2020.01.12.

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés. Stratégia tervezésének lépései, elemei.....	3
2. Trendek.....	3
3. PGTTJ.....	4
4. Könyvtári helyzetkép.....	7
5. SWOT analízis (2020).....	12
6. Jövőkép.....	13
7. Küldetésnyilatkozat.....	14
8. Alapvető célok.....	14
9. Összegzés.....	16
Felhasznált irodalom:.....	17

1. Bevezetés. Stratégia tervezésének lépései, elemei

A dunaújvárosi József Attila Könyvtár stratégiai terve 2017-ben készült, a ciklus 2021-ben zárul. A következő stratégiai ciklus gondos, a munkatársak közös részvételére számító előkészítésére 2020-ban a minőségirányítási tanács munkacsoportot hozott létre, tervet dolgozott ki. A stratégiai tervezés a legszélesebb kör bevonásával, a helyzetelemzés, a PGTJJ és SWOT-analízis közös átgondolását és megbeszélését követően a jövőkép és küldetésnyilatkozat elkészítésével folytatódik, majd az alapvető célok és kulcsterületek kijelölése, az elérendő célok érdekében elvégzendő tevékenységek meghatározása következik.

A stratégiai tervezés alapja a makro- és mikrokörnyezet vizsgálata, aktuális helyzetkép készítése. Jelen dolgozat keretében a könyvtár fejlesztése szempontjából lényegesebb trendek vázlatos áttekintése után a 2017-ben készült PGTJJ elemzés aktualizálását végeztem el politikai, gazdasági, társadalmi vonatkozásban, a technológia általánosabb és jog konkrét vonatkozásaira csak utalásszerűen vállalkoztam. A könyvtár helyzetének bemutatása után SWOT-analízis, az erősségek, gyengeségek, lehetőségek, veszélyek (és kockázatok) számbavétele következik, végül a könyvtár új küldetésének irányvonala mentén, a SWOT-analízis felhasználásával történt meg az alapvető célok meghatározása.

2. Trendek

Stratégia tervezésekor a könyvtári szakterület IFLA-trendjei közül a szerzői joggal, a digitális tartalmak könnyebb felhasználhatóságával, az e-kölcsönzéssel, a könyvtárosok szakmai ismereteinek és kompetenciáinak növelésével, a könyvtárosok együttműködésével, stratégiai feladatok felismerése, használói igények teljesítése mentén történő működéssel, digitális lehetőségek kihasználásával kapcsolatos trendek mellett az idő és korlátok nélküli online hozzáférés biztosítása, az IKT fejlesztésének követése, az inspiráló, kreativitásra ösztönző közösségi térként való működés könyvtári elképzeléseivel, technológiai téren az IKT és mobil eszközökön túl, az automatizálás fejlődésével, társadalmi téren az együttműködő, kooperatív technikák előretörésével, globális problémákra adott társadalmi válaszok közül a környezettudatosság „zöld” tendenciáival szükséges foglalkozni.

3. PGTTJ

Politikai tényezők

A könyvtári rendszer Magyarország legnagyobb kulturális intézményrendszere. A könyvtárak működésének szabályozása az Európai Unióban nemzeti szinten történik. Az ágazati irányítás szakpolitikai helyzete meghatározza a könyvtári terület működését és fejlődését. (EMMI Kultúráért Felelős Államtitkárság, Könyvtári Levéltári Főosztály) A Portál Program óta nincs elfogadott országos könyvtári stratégia, a Nemzeti Digitális Fejlesztési Program és az ennek keretében megszületett Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia (2017-2025) fogalmaz meg a digitalizás területén elérendő könyvtári célokat.

Önkormányzat, helyi politika

A 2019. évi önkormányzati választást a Rajta!Újváros, az öt ellenzéki (DK, Jobbik, LMP, Momentum, Párbeszéd) pártot összefogó egyesület képviselőjelöltjei nyerték meg. Polgármester: Pintér Tamás. A képviselő-testületet 10 Rajta!Újváros Egyesület által jelölt egyéni választókerületből bejutott és 4 FIDESZ-KDNP képviselő alkotja. A könyvtár választókerületének képviselője: Barta Endre (humán alpolgármester) A bizottságok átszervezése megtörtént. A kulturális területet az Oktatási, Kulturális és Társadalmi Kapcsolati Bizottság felügyeli. (elnök: Szántó Péter, tagok: Dr. Székely Károly, Tóth Kálmán, Utassy Éva, Orosz Csaba, Egressy Zsuzsanna, Csathó Gábor, Novák Istvánné, Kurucz Gergely)

Dunaújváros Megyei Jogú Város Önkormányzata rendszeresen ír ki közművelődési pályázatokat, így hozzájárul a hagyományok őrzéséhez, a közösségi élet formáláshoz, korszerű művelődési formák elterjedéséhez, igényes szórakoztatásához, helyi értékek felkutatásához, bemutatásához.

Intézményünk önállóan gazdálkodó költségvetési szervezet. A gazdálkodási tevékenységgel összefüggő operatív és az adatszolgáltatási feladatokat viszont a Dunaújvárosi Gazdasági Ellátó Szervezet végzi.

Gazdasági környezet

A gazdasági helyzet jelentős hatással van a költségvetésre és a fejlesztésekre. A fenntartói támogatás folyamatos. A pályázati lehetőségekkel nő a többszörös finanszírozás jelentősége.

Dunaújváros gazdaságáról sokaknak a Dunai Vasmű jut az eszébe. Dunaújváros gazdaságára mégis a sokszínűség jellemző. A térség fejlődését érintő infrastrukturális beruházásokra kormányzati

szintű döntések születtek, így elkészült az M6-os autópálya Budapest és Dunaújváros, majd Dunaújváros és Pécs közötti szakasza, illetve felépült a Pentele-híd. A város stratégiai pontként funkcionál a vasúti és hajózási szállítványozás tekintetében is. Dunaújváros és térségének gazdasága a dinamikusan fejlődő térségekhez tartozik. A fejlett infrastruktúra kiváló lehetőséget teremt a fejlesztésekhez, beruházásokhoz.

Dunaújváros kistérségébe tartozó települések - Baracs, Daruszentmiklós, Előszállás, Kisapostag, Kulcs, Mezőfalva, Nagykarácsony, Nagyvenyim és Rácalmás - aktív korú lakosságának jelentős része is a városban dolgozik.

A jogi személyiségű vállalkozások száma több mint félezer. Az egyéni, illetve jogi személyiség nélküli vállalkozások száma mintegy 3500. A térségben működnek a magyar gazdaság meghatározó vállalatai.

A városban található legjelentősebb cégek: ISD Dunaferr Zrt. és kapcsolódó vállalatai; Hankook Tire Magyarország Kft. (Rácalmás); Dunapack Rt. Dunaújvárosi Csomagolópapírgyára és Dobozüzeme; Neusiedler-Szolnok Papírgyár Rt. Dunaújvárosi Gyára; Hamburger Hungária Kft.; Feroobeton Zrt.; Innopark Nkft.

A KSH 2010. évi adatai alapján a megyei jogú városok közül Dunaújvárosban a legmagasabb az ipari alkalmazottak száma (57%).

Társadalom

Népesség, demográfiai folyamatok

A társadalom elöregedése, a népesség fogyása, a munkanélküliség terjedése, Magyarország egészére jellemző (sőt összeurópai) folyamatok. Helyi szinten, Dunaújvárosban ezek a tendenciák az országos átlagnál nagyobb mértékben, drasztikusabban jelentkeznek.

Dunaújváros az 1950-es 60-as évek robbanásszerűen, dinamikusan fejlődő, az 1970-es 80-as évek virágzó, „fiatal” városából az ezredfordulóra fogyatkozó lélekszámú, elöregedő várossá vált. 2000 óta a város lakossága közel 20 %-kal, 9 311 fővel csökkent. Alacsony a születésszám, magas a halálozások száma, nagy az elvándorlás.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Születés	902	757	810	916	892	937	889	923	905	890
Házasságkötés	177	188	218	213	202	238	246	271	285	275
Halálozás	932	932	941	942	993	1008	1086	1027	1137	1158
Lakónépesség	48.536	48.701	48.168	48.219	47.750	47.587	46.947	46.273	45.816	45.024

Valamennyi Dunaújvárosban született állampolgár anyakönyvi statisztikája

A gazdaság motorját jelentő Dunaferre a rendszerváltás után nehézségekkel küzdött, gazdasági szerepe gyengült, folyamatosak a voltak a leépítések. A negatív folyamatok ellensúlyozására történtek lépések az innováció, a gazdaság (nagyvállalatok betelepítése), a felsőoktatás (egyetemi rang kivívása) területén. A lakosság fogyása¹ azonban egyelőre még tovább tart. A létbizonytalanság, a relatív elszegényedés, a női munkalehetőségek hiánya - erősen befolyásolják az itt élők kilátásait, közérzetét, a hely megtartó erejét, a fiatalok gyermekvállalási kedvét, jövőképét. Dunaújváros, mint az ország 23 megyei jogú városának egyike - kiemelt helyzetben van. Széles vonzáskörzettel rendelkezik; mind gazdasági mind társadalmi tekintetben fontos szerepkört lát el: így a közigazgatás, az egészségügy, a szociális szféra, az oktatás és a kultúra területén is.

Az oktatás intézményrendszerét a demográfiai folyamatok átalakították: a lakosság nagymértékű természetes fogyása, az alacsony reprodukciós képesség következtében a gyermekek lakosságon belüli arányának jelentős és folyamatos csökkenése² miatt az általános iskolások 2001-2011 között 38 %-kal lettek kevesebben. 16 %-uk környékbeli településekről jár be, iskolák szűntek meg, kerültek összevonásra. (2015-ben a lakosságon belüli arányok: 3 327 fő általános iskola, a lakosság 7 %-a; 12 892 fő öregségi nyugdíjban részesülő, a lakosság 28 %-a)

Középiszkolákat tekintve jelentősebb a vonzáskörzeti szerep. A városban 11 feladatellátási hely van, gimnázium, szakközép- és szakiskola; a tanulók 53 %-a más településről való.

A felsőoktatás a Dunaújvárosi Főiskola egyetemi rangra való emelkedésével - 2015-ben új lehetőséget kapott.

A városban működő hat nagy kulturális intézmény: Intercisa Múzeum; Kortárs Művészeti Intézet; Dózsa Mozi Centrum, Bartók Kamaraszínház; Munkásművelődési Központ Nonprofit Kht. és József Attila Könyvtár, kiegészülve a Sándor Frigyes Zeneiskolával lefedi a kultúra szinte minden területét (történelmi múlt, képzőművészet, film-, színházművészet, népművelés, könyvtár, zene).

A változó világban a színház tartja, talán erősíti is pozícióit, a képzőművészet terén nincs lényegesebb elmozdulás, de a jövőre nézve (a kulturális stratégiát alapul véve) komoly szerephez juthat. A múzeum szerepe a tulajdonjogi változások miatt (városi fenntartás) - erősödött. A népművelés kikerült az államilag ellátandó feladatok közül, így változó a támogatottsága. A könyvtár ebből a szempontból jobb helyzetben van (kötelező feladatellátás), ugyanakkor a technológiai fejlődés, a kulturálódási szokások változása - ami a filmszínházak látogatottságában már korábban megjelent - a könyvtári használatban is jelentős változást hozott.

A városstratégiai, városfejlesztési elképzelésekhez - „élhető város” (2007); modern városok program (2015) - kell igazítani a kulturális stratégiát, ebben a könyvtár szerepvállalásának

1Mérték: 1,8 ezrelék évente = Megyei jogú városok. KSH, 2012.

2 Országosan - a megyei jogú városokat tekintve - utolsó helyen állunk: 100 aktív korú lakosra alig 18 gyermek jut.

átfogalmazására lesz szükség. Nem tartható az az álláspont, amivel folyamatosan dolgoznak a stratégiákban, hogy a könyvtár súlya a beiratkozott olvasókkal mérhető.

A könyvtárhasználat a harmadik évezredben a személyes használattal és a távhasználattal együtt értendő. A mai kor könyvtári szolgáltatásai nem azonosak a könyvkölcsönzéssel, ennél sokkal összetettebb: közművelődési szerepvállalás (rendezvényszervezés); olvasáskultúra kialakítása (iskolákkal együttműködve); esélyegyenlőség biztosítása (IKT); falak nélküli könyvtárként való működés (honlap, elektronikus szolgáltatások), Dunaújváros helytörténetének gondozójaként (helyismereti adatbázisok, digitalizált helytörténeti anyagok révén) - pozitív városkép kialakítása, „sugárzása”. (városmarketing)

Technológia

Technológiai téren az információs-kommunikációs technológia forradalmi változása jelentette a társadalomra és a könyvtárra is a legnagyobb hatást. Információs társadalomban, digitális világban élünk. Elterjedt a szélessávú internetkapcsolat, újgenerációs mobil kommunikációs eszközök jelentek meg, e-dokumentumok érhetőek el egy kattintással, otthonról, a világhálón keresztül. Terjed az e-közigazgatás, a digitális írástudás alapkövetelmény a mai világban. A könyvtáraknak is lépést kell tartani az IKT fejlődésével: integrált könyvtári rendszerek, honlapok, web2 szolgáltatások, Wi-Fi hálózat, adatbázisok üzemeltetése, könyvtári jelenlét a közösségi oldalakon, könyvtári anyagok digitalizálása. Az IKT további fejlődése mellett az automatizálás, a robotika megjelenése is hatással lehet a könyvtárakra.

Jogi környezet

1997. évi CXL. törvényen és az ezt módosító 2012. évi CLII. törvényen, Magyarország Alaptörvényén, a Közalkalmazottak jogállásáról szóló törvényen, és a Munka törvénykönyvén túl kormányrendeletek, kormányhatározatok, miniszteri rendeletek, EU-s rendeletek, irányelvek, ajánlások, valamint helyi rendeletek, határozatok adják a könyvtárak működésének jogi keretét.

<http://www.ki.oszk.hu/informacioszolgalatas/hatalyos-jogszabalyok>

4. Könyvtári helyzetkép

Kulturális tér

városi intézményhálózat

A József Attila Könyvtár, Dunaújváros Megyei Jogú Város települési könyvtára, a hely kulturális életét meghatározó - a kultúra különböző szegmenseit felölelő tevékenységi területtel rendelkező, a

város életében egyedi szereppel bíró - hat intézmény egyike. (Intercisa Múzeum; Kortárs Művészeti Intézet; Dózsa Mozi Centrum, Bartók Kamaraszínház; Munkásművelődési Központ Nonprofit Kft; József Attila Könyvtár) Partnerségi szempontból a városi kulturális intézményhálózaton túl elengedhetetlen az oktatási intézmények, a szociális és mentálhigiénés ellátást biztosító intézmények feltérképezése. Oktatási környezet: a városban 8 általános 1 eltérő tantervű általános iskola, 11 közép- és szakiskola, egyetem (DUE, Dunaújvárosi Egyetem) működik. Szociális-mentálhigiénés ellátást nyújtó intézmények: József Attila Könyvtár, Egyesített Szociális Intézmény, Egészségmegőrzési Központ, Útkeresés Segítő Szolgálat.

Földrajzi tér

elhelyezkedés

A könyvtár Dunaújváros központjában a Belvároshoz közel, a Technikum és a Dózsa városrész szomszédságában, a sűrűn lakott Római városrész szélén a Munkásművelődési Központtal közös épületben helyezkedik el.

Az 1974-ben a városi és szakszervezeti könyvtár összevonásával létrejött könyvtár - Dunaújvárosi Munkás Művelődési Otthon és Központi Könyvtár néven - (önkormányzati és szakszervezeti) közös fenntartású, „komplex” (közművelődési és könyvtári feladatokat ellátó) intézményként működött, majd 1996-tól a művelődési és könyvtári funkció szétválásával - József Attila Könyvtár néven – önálló intézménnyé vált.

A Munkásművelődési Központtal egy épületben működő könyvtár közvetlen környezetében (az épülettel egybeépítve) egy középiskola (a Dunaferri Iskola villamos tagozata); közelében két általános iskola és három óvoda található. A tervezők a városrész tervezésénél ügyeltek zöldterületek és parkolók kialakítására, de az 1970-es években még kényelmes terek, a XXI. század igényeinek már nem tudnak megfelelni. A környéken lévő három parkoló ellenére - a közelben lévő intézmények látogatottsága és a panellakások közelsége miatt szinte minden napszakban előfordulnak parkolási nehézségek.

Épület

Az 1974. november 4-én átadott, 2 szintes, lapos tetős, kerámia burkolatú, tagolatlan, hatalmas emeleti és földszinti kölcsönzési térrel rendelkező 2 128 négyzetméter alapterületű, az akkori követelmények szerint modern könyvtárépület a mai igényeknek nem mindenben felel meg, több ponton felújításra, korszerűsítésre szorul:

- elavult (balesetveszélyt jelentő!) villamoshálózat (vezetékek, biztosítószekrények...)
- megoldatlan a légkondicionálás
- megoldatlan a teljes körű akadálymentesítés
- az épület kerámiaburkolata helyenként sérült (leválása balesetveszélyes!)
- épületenergetikai rendszer (fűtés, világítás) – korszerűtlen, költséges

Szakmai működés

A József Attila Könyvtár felel a Dunaújváros Megyei Jogú város 45 000 lakosának települési ellátásáért. Állománya 135 444 dokumentum. Könyv: 131 906, CD: 567; Hangoskönyv: 796 DVD: 1473; Folyóirat 670, térkép: 32. Éves beszerzési keret: 5, 4 millió forint. Állományi gyarapodás 2019-ben: 2 477 dokumentum. (könyv: 2 328 hangoskönyv: 45, CD: 17, DVD: 41, folyóirat: 46) 2019-ben 175 -féle folyóirat közül válogathattak az olvasók.

A város lakosságának 10 %-a beiratkozott könyvtári tag. A könyvtárat 2019-ben 48 000 látogató kereste fel. A központi könyvtárban felnőtt és gyermekrészleg működik, a fiókkönyvtári hálózat a 80-as évektől folyamatosan elsorvadt. (1974: 47 (letéti és fiók) 1991: 4 1994: 2) 2011-től már csak egy fiókkönyvtár üzemel, a könyvtártól (és a város kulturális intézményeitől) legmesszebb fekvő, panelházas övezetben, a Béke városrészben. (az Arany János Általános Iskola épületében)

A központi könyvtár 2018. szeptembertől heti 47,5 órás (előtte: 43,5 órás); a fiókkönyvtár 19 óras nyitvatartással üzemel.

A nyitvatartás növelésével, a szolgáltatások bővítésével, korszerű technikai eszközök, (az akadálymentesítés ideiglenes megoldására) mobilrampa beszerzésével a könyvtár törekszik az információhoz való - időtől-tértől, szociális, kulturális és egészségügyi helyzettől független, széles körű - egyenlő esélyű hozzáférés biztosítására. A tér-idő korlát nélküli, 24 órás elérhetőséget jelentő web2 szolgáltatások (honlap üzemeltetése, adatbázis- és katalógushasználat, előjegyzés, hosszabbítás, digitalizált anyagok) működtetése révén a virtuális könyvtári térben naponta átlagosan 700-800 alkalommal történik oldalmegkeresés, és ez a szám folyamatosan nő. Az elektronikus szolgáltatások biztosítása, az állomány-nyilvántartás, katalógusok és adatbázisok szerkesztése megfelelő humán erőforrást, folyamatos karbantartást és technikai fejlesztést igényel. Problémát jelent az egyedi fejlesztésű integrált könyvtári rendszer. A 2001-ben³ bevezetett rendszer nem támogatja a bibliográfiai adatcserét, fejlesztése nehézkes.

3A 2001-ben ACELIB IKR előtte: debreceni fejlesztésű IKR: 1992. (beszerzés) 1994. (számítógépes kölcsönzés)

	Dunaújváros lakossága	Beiratkozott olvasó	Személyes könyvtárhasználat	Távhasználat (honlap)
2018	45 816	4 597	46 503	259 491
2019	45 024	4 616	47 688	307 724

Rendezvények szervezése: 2019-ben 524 rendezvény zajlott a könyvtárban, 14 742 résztvevővel.

Kisközösségek foglalkozásaihoz a könyvtár helyszínt biztosít (terembérlet): Ringató, Baba-mama jóga, mesecsoport.

Gazdálkodás

A könyvtár önállóan gazdálkodó szervezet, gazdasági feladatait a dunaújvárosi Gazdasági Ellátó Szervezeten keresztül végzi, a fenntartó önkormányzat által biztosított éves költségvetési keretből gazdálkodik (Költségvetési keret, 2019-ben: 115 MFT)

Létszám, szervezeti felépítés

A könyvtárban összesen 22 közalkalmazott ebből 19 szakmai munkatárs dolgozik: 11 könyvtáros, 5 könyvtáros asszisztens, 2 könyvtári adminisztrátor, 1 könyvkötő.

A könyvtár két szervezeti csoportja: olvasószolgálati és állományalakítási-technikai csoport.

Az olvasószolgálati csoport létszáma: 13 fő. (csoportvezető, 5 tájékoztató könyvtáros, 2 gyermekkönyvtáros, 4 könyvtáros asszisztens, 1 főkönyvtári adminisztrátor)

Az állományalakítási-technikai csoportban 7 közalkalmazott dolgozik (a csoportot az igazgatóhelyettes vezeti, 1 feldolgozó könyvtáros, 1 könyvtáros asszisztens (4 órás) 1 könyvtári adminisztrátor (fiókkönyvtáros, 6 órás), 1 könyvkötő, 1 titkárnő (6 órás), 2 takarító, ide tartozik még a porta-szolgálat. A 2 portás munkakörét jelenleg 3 nyugdíjas látja el.

A karbantartás megbízási szerződéssel, 4 órában, a rendszergazdai feladatok ellátása vállalkozó megbízásával történik.

A gazdasági koordinátor helyileg a könyvtárban dolgozik, 2015-től azonban a GESZ alkalmazásában áll.

Humán erőforrás. képzettségek

Szakalkalmazott munkatársak végzettség, képesítés szerinti megoszlásban: 6 fő egyetemi (MA) (5 könyvtár, 1 művelődésszervező-könyvtár, 1 pedagógus (magyar-latin szakos bölcsész diplomával) könyvtár-kiegészítő szakképesítéssel); 7 fő főiskolai (BA) végzettséggel (5 könyvtár, 2 andragógus könyvtár-kiegészítő ill. OKJ-s könyvtári szakképesítéssel); 1 fő segéd- 2 fő középfokú könyvtárosi; 2 fő érettségivel rendelkező (könyvtári adminisztrátor); 1 szakiskolai végzettséggel rendelkező (könyvkötő) munkatárs. További szakképesítések, tanfolyamok: ifjúsági irodalom, fogyatékkal élők ellátása, helytörténet, minőségirányítás.

A munkatársak életkori megoszlása ideális. A képzettség magas, a tanulási motiváltság erős.

Problémát, kockázatot az alacsony bérek, a bértábla rendezetlensége jelent. (pályaelhagyás, bérfeszültségek)

Fizetési osztály ⁴	C	E,D	F	H
25-35		2	2	2
36-45	1	1	1	1
45-50	2	1	2	1
50 év felett		1	1	1

⁴ Fizetési osztály / végzettség:

C = érettségi

E, D = középfokú, szakirányú

F = főiskola, szakirányú

G-H = egyetem, szakirányú

5. SWOT analízis (2020)

Belső környezet	
Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> • város életében elfoglalt „központi hely” • önálló gazdálkodás • dokumentumállomány folyamatos gyarapítása biztosított • használói igények figyelembe vétele a gyűjtemény szervezésénél • munkatársak képzettsége, szakmai kompetenciái • munkatársak elhivatottsága, kreativitása • humánerőforrás képzettségi és korosztályi megoszlása • projektmunka • korszerű, informatív, rezponzív honlap • növekvő távhasználat • helyi jelentőségű tartalmak a honlapon • együttműködés oktatási intézmények alsó tagozatos osztályaival • nyilvános WiFi hozzáférés • helytörténeti gyűjtemény • online szolgáltatások – előjegyzés, hosszabbítás, az olvasó kérdez • megfelelő számú olvasói terminál • saját adatbázisok építése • olvasás- és irodalomnépszerűsítő programok, rendezvények, vetélkedők • digitális, teljes szövegű anyagok • Cimborá Klub • szakmai szervezetekben való részvétel • képzéseken, továbbképzéseken való részvétel • olvasáskultúra fejlesztése tanórai keretben • médiakapcsolatok • kisközösségek támogatása, befogadása • kötettség működtetése • könyvtármarketing (plakátok, honlap, közösségi oldalak) • ingyenes programok • gyermekkönyvtár színes, vonzó terei, berendezése • stratégiai célok mentén haladó működés • elvégzett minőségirányítási feladatok: • MIT működése • panaszkezelési szabályzat, ügymenet kialakítása • használói elégedettségi és igényfelmérések 	<ul style="list-style-type: none"> • egyedi fejlesztésű integrált könyvtári rendszer használata • akadálymentes honlap hiánya • marketing-szemlélet hiánya • helyismereti adatbázisok ismeretének hiánya • a szolgáltatások a jelenlegi könyvtárhasználók igényeire koncentrálnak • állományvédelmi rendszer hiánya • GESZ nem helyben van • digitalizálás hiányzó technikai feltételei <p>az épület, berendezés adottságaiból adódó hátrányok:</p> <ul style="list-style-type: none"> • egyterű olvasói tér • elektromos hálózat elavult • légkondicionálás hiánya • akadálymentesítés megoldatlansága • korszerűtlen, költséges épületenergetikai rendszer • berendezés, modern bútorzat hiánya <ul style="list-style-type: none"> • belső kommunikáció elégtelensége • szervezeti kultúra fejlesztésre szorul • munkahelyi légkör problémái • szakképzett munkatársak alulfizetettek • külső rendszergazda munkájának kitett működés • pályázatok hiánya • egységes arculat kialakítása • együttműködés hiánya az oktatási intézmények felső tagozatos osztályaival • középiskolákkal való együttműködések (iskolai közösségi szolgálat) elakadása • hiányzó minőségirányítási feladatok: • kommunikáció szabályozása • folyamatok leírása, folyamatábrák elkészítése • ellenőrzés, visszacsatolás hiánya (PDCA) • potenciális használók feltérképezésének hiánya

<ul style="list-style-type: none"> • folyamatleltár elkészítése • partnerlisták elkészítése, gondozása 	
Külső környezet	
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> • pályázati lehetőségek kihasználása • használói igények változásának nyomon követése • partnerkapcsolatok ápolása, megerősítése • együttműködés helyi civil szervezetekkel • szponzorok keresése • helyi médiában való szerepléssel a könyvtár pozitív társadalmi megítélésének erősítése • közösségi szolgálat, olvasókörök erősítése, fejlesztése, népszerűsítése • kapcsolatok építése oktatási intézményekkel • új célcsoportok felkutatása, megnyerése • az élethosszig tartó tanulás feltételeinek megteremtése • felhasználóképzés • városi kulturális összefogás kialakítása, erősítése (eseménynaptár, közös rendezvények) 	<ul style="list-style-type: none"> • jogszabályi környezet változása • költségvetés csökkenése • fenntartási költségek növekedése • intézményi önállóság veszélyeztetése • IKT fejlődésének folyamatos követése, pénzügyi forrásokat igényel • szakember-hiány • elmaradt bértábla-rendezés • társadalmi megbecsülés hiánya • oktatási rendszer nem támogatja a könyvtárhasználatot • olvasási és kultúrafogyasztási szokások változása • országos könyvtári stratégia hiánya

6. Jövőkép

A József Attila Könyvtár

inspiráló, kreativitásra ösztönző, kulturális, közösségi erőter, ahová jó betérni, mert ebben a közegben

- el lehet csendesedni, olvasni, kulturálódni lehet
- élményekkel gazdagodni, alkotni lehet
- folyamatosan programok vannak: „mindig történik valami”
- kisközösségekre, beszélgetőtársakra lehet találni
- az egyetemes, magyar és helyi kultúra értékeinek őrzésével és szétsugárzásával örök emberi értékek hagyományozódnak tovább
- a kultúra, a minőség a mindennapok fontos élő eleme
- barátságos, olvasóbarát környezet várja
- szakmailag felkészült, naprakész tudású munkatársi gárda segíti a felhasználókat.

7. Küldetésnyilatkozat

*„A mindenséggel mérd magad”
József Attila*

A József Attila Könyvtár Dunaújváros Megyei Jogú Város települési könyvtáraként biztosítja az itt élők információhoz, egyetemes, magyar és helyi kulturális javakhoz, információs technológiához, hagyományos és elektronikus dokumentumokhoz és tudáshoz való korlátlan, egyenlő és szabad hozzáférését. Támogatja az oktatás, nevelés és önképzés folyamatait, a különböző korosztályok igényeihez igazodó ismeretszerzést; az olvasáskultúra kialakítását és fejlesztését; a tudásalapú társadalom kialakítását. A szabadidő kulturált eltöltésének biztosításával, programjaival, rendezvényeivel hozzájárul a helyi lakosság életminőségének javításához, a város kulturális vonzerejének növeléséhez. Küldetésének tekinti, hogy Dunaújváros múltjára és jelenére vonatkozó anyagokat megőrizze, feldolgozza és közreadja, ezzel segítse a helyi identitás kialakítását, növelje a város megtartó erejét, a közösség összetartását, öntudatát.

8. Alapvető célok

A makro- és mikrokörnyezet elemzésével, a trendeket, a PGTTJ és SWOT analízis megállapításainak figyelembe véve a következő alapvető célok kerültek meghatározásra. A célok a SWOT analízisben feltárt gyengeségekre, problémákra, illetve a stratégiában fontos, állandó elemek esetén az erősségeknél szereplő olyan megállapításokra vonatkoznak, amelyek továbbra is stratégiai jelentőségűek, fejlesztésük szükséges.

A meghatározott 11 alapvető cél a prioritások mentén tovább szűkíthető.

A József Attila Könyvtár

- **gyűjteményét az igényeknek megfelelően alakítja, korszerűen feltárja és használói rendelkezésére bocsájtja**

SWOT: „egyedi fejlesztésű integrált könyvtári rendszer használata” feladat: IKR lecserélése

- **közösségi teret biztosít és inspirációt ad a szabadidő kulturált eltöltéséhez**

környezettudatosságra és kreativitásra ösztönző, nyugodt, kellemes környezetet, inspiráló légkört biztosít a szabadidő hasznos eltöltéséhez, úgy alakítja tereit, hogy a felhasználói csoportok különböző igényeit (csendes elmélyülés, beszélgetés, film-, hangdokumentumok helyben használata, hangosabb játék, kreatív foglalkozások) képes legyen akár egyszerre is kiszolgálni; támogatja a helyi kisközösséget, civil szervezeteket

SWOT: „gyermekkönyvtár színes, vonzó terei, berendezése” „egyterű olvasói tér” „légkondicionálás hiánya” „berendezés, modern bútorzat hiánya” feladat: térrendezés, térelválasztás, fejlesztés

- **segíti az olvasás képességének, az olvasáskultúra kialakításának és fejlesztésének folyamatait**

kiemelt feladatának tekinti a gyermekekkel és fiatalokkal való foglalkozást: támogatja a mese, az olvasás, a könyv- és könyvtárhasználat egészen korai életkorban történő megismertetését, megszerettetését (baba-mama, kölyökolvasó programok); segíti az írni-olvasni tudás megszerzését, az olvasáskultúra megteremtését, alakítását és fejlesztését

SWOT: „potenciális használók feltérképezésének hiánya” „olvasáskultúra fejlesztése tanórai keretben” „olvasás- és irodalomnépszerűsítő programok, rendezvények, vetélkedők” „együtműködés oktatási intézmények alsó tagozatos osztályaival” „együtműködés hiánya az oktatási intézmények felső tagozatos osztályaival” „középiskolákkal való együtműködések (iskolai közösségi szolgálat) elakadása” feladat: igényfelmérés, olvasáskultúra fejlesztési programok, az oktatási intézményekkel való kapcsolat továbbépítése

- **támogatja az oktatás és tanulás élethosszig tartó folyamatának iskolarendszerű és iskolarendszeren kívüli formáját**

széleskörűen támogatja az egész életen át történő tanulás formális és informális módjait, a környezettudatos szemlélet terjedését, a technológiai változások követését

SWOT: „együtműködés oktatási intézmények alsó tagozatos osztályaival” „együtműködés hiánya az oktatási intézmények felső tagozatos osztályaival” „középiskolákkal való együtműködések...” „színes programkínálat”

- **nyitott, sokszínű közművelődési tevékenységet végez, programsorozatokat, rendezvényeket szervez, helyi kisközösségeket támogat**

a város kulturális életének összefogása, aktív kulturális szerepvállalás: jó partnerkapcsolatok fenntartása, kialakítása a kulturális és oktatási intézményekkel; helyi kulturális megmozdulások, rendezvények, foglalkozások szervezése

SWOT: „városi kulturális összefogás kialakítása, erősítése (eseménynaptár, közös rendezvények)” feladat: együtműködés

- **támogatja a közéletben való részvételt a gazdaság, a kultúra, a tudomány és a művészet kérdéseiben való eligazodás lehetőségének biztosításával**

SWOT: „helyi jelentőségű tartalmak a honlapon

- **segíti az egészségügyi, szociális helyzetből, a technikai eszközök hiányából, a digitális írástudatlanságból fakadó esélyegyenlőtlenség leküzdését**

akadálymentesítés, e-ügyintézés, e-munkakeresés...

SWOT: „akadálymentesítés megoldatlansága” feladat: akadálymentesítés

- **korszerű, mindig friss tartalmú, helyi vonatkozású információs portált, honlapot üzemeltet**

interneten keresztül elérhető, online szolgáltatásait folyamatosan korszerűsíti, bővíti (opac, képtár, médiatár, digitalizált dokumentumok)

SWOT : „növekvő távhasználat” „helyi jelentőségű tartalmak a honlapon” „korszerű, informatív, rezponzív honlap” „akadálymentes honlap hiánya” „digitális, teljes szövegű anyagok” „online szolgáltatások – előjegyzés, hosszabbítás, az olvasó kérdez” „digitalizálás hiányzó technikai feltételei” feladat: folyamatos fejlesztés

- **szolgáltatásait a minőségirányítási szempontok és a helyi lakosság igényeinek figyelembe vételével fejleszti**

SWOT: „MIT működése” „hiányzó minőségirányítási feladatok” „potenciális használók feltérképezésének hiánya” feladat: hiányzó feladatok elvégzése, igényfelmérések

- **különös hangsúlyt fektet a helyi értékek megőrzésére: a Dunaújvárosra vonatkozó dokumentumok gyűjtésére, feldolgozására és a lehető legszélesebb körű szolgáltatására**

hozzájárul a város polgárainak helyi közéletben való sikeres részvételéhez a helyi információk feldolgozása és szolgáltatása révén

SWOT: „helyi jelentőségű tartalmak a honlapon” „helyismereti gyűjtemény” „helyismereti adatbázisok ismeretének hiánya” feladat: fejlesztés, digitalizálás, marketing

- **a munkatársak kompetenciáit az olvasói elvárások változásai, a folyamatosan változó körülmények, technikai feltételek, információkeresési módok és lehetőségek követése érdekében folyamatosan fejleszti (képzés, továbbképzés, önképzés)**

SWOT: „képzéseken, továbbképzéseken való részvétel” feladat: folyamatos képzés

9. Összegzés

A stratégia a jövő tervezésének és építésének alapját jelenti. A stratégiai tervezés a makro- és mikrokörnyezet pontos elemzéséből indul ki. A PGTTJ és SWOT-analízis segítségével, a felvázolt és elemzett helyzet alapján, a jövőképpel, az újra megfogalmazott küldetéssel összhangban történt az alapvető célok feltérképezése. Bizonyos prioritások figyelembe vételével az alapvető célok köre tovább szűkíthető. A stratégiakészítés folyamatában a következő lépés a kulcsterületek, elérendő célok és az ehhez kapcsolódó tevékenységek meghatározása. A konkrét feladatok az éves cselekvési tervekben kerülnek megfogalmazásra, végrehajtásra.

A dolgozat alapul szolgál a József Attila Könyvtár következő stratégiai tervének kidolgozásához, a dolgozatban elkészített anyagok, elemzések a könyvtár következő stratégiai ciklusát előkészítő munkában megvitatásra, felhasználásra kerülnek.

Felhasznált irodalom:

- József Attila Könyvtár. Stratégia 2017-2021. (kézirat)
- Megyei jogú városok. KSH, 2012.
- Minőségirányítási kézikönyv. József Attila Könyvtár Dunaújváros, 2017. (kézirat)
- SKALICZKI Judit: Az első lépésektől a könyvtár stratégiai tervének elkészítéséig Budapest, Könyvtári Intézet, 2007. 81 p. (A jó gyakorlat a könyvtári minőségirányítás bevezetéséhez)
- SKALICZKI Judit: A rendszerváltás könyvtárügyétől a könyvtárügy rendszerváltásáig Budapest, Könyvtári Intézet, 2011. 160 p. (Továbbképzés felsőfokon) (<http://www.mek.oszk.hu/10900/10913/10913.pdf>)